

Vsebina in pomen gregorijanske reforme

Gregorijanska reforma se imenuje po papežu Gregorju VII. On najprej nekaj časa živi v samostanu v Cluny, potem je sodelavec papežev Leona IX., Nikolaja II. in Aleksandra II. Sam je papež v letih 1073 – 1085.

Prepričan je, da na svetu gre za stalno borbo med božjim in satanovim kraljestvom. Ima staro predstavo *regnum et sacerdotium*. Njegov namen: Bog mora nemoteno vladati v svojem kraljestvu. V božjih stvareh je merodajen samo duhovnik.

Za Gregorija *regnum et sacerdotium* ne stojita drug poleg drugega, ampak je *regnum* podrejen *sacerdotiumu*. Gregor se trudi, da bi sacerdociju zagotovil višje mesto. Vsi Kristjani se morajo pokoravati Petrovemu nasledniku.

Iz tega izvaja konsekvence: odloča kdo pripada božjemu in kdo satanovemu kraljestvu, lasti si pravico odstaviti nevrednega vladarja in njegove podložnike odvezati od pokorščine.

Glavne točke njegovega programa so: borba proti nikolaitizmu, proti simoniji, predvsem pa proti laični investituri.

Njegov nasprotnik je Henrik IV. živi na temelju *Reichstheologie* v predstavi sakralnega, skoraj klerikalnega kraljevanja, ki mu je mesto v hierarhični Cerkvi. Sebe smatra *Rex et Sacerdos*.

Odprt konflikt se začne, ko Henrik hoče uveljaviti svoje pravice pri imenovanju milanskega škofa 1072. Papež ne sinodi v Rimu 1075 poostri prepoved laične investiture in z grožnjo izobčenja vzame kralju vsako pravico pri postavljanju novih škofov.

Na sinodi v Wormsu 1076 "odstavijo" papeža. Gregor VII. takoj odgovori z izobčenjem Henrika, podložnike odveže od pokorščine. V oktobru istega leta zbrani knezi dajo Henriku ultimatum: če se v enem letu ne spravi s papežem, izberejo drugega kralja.

Henrik se pozimi poda v Italijo. S papežem, ki je na poti v Nemčijo, se sreča v Canossi. V spokorni obleki čaka tri dni pred trdnjavo, v kateri je papež, dokler mu ta slednjič ne da odveze pod pogojem, da se bo v sporih s plemstvom vedno držal papeževih razsodb.

Henrik spet postane gospodar položaja, kljub temu pa pomeni Canossa težak udarec za nemško cesarstvo. Vodstvo krščanskega zahoda preide iz rok cesarja v papeževe roke.

Kljub temu, da je papež moral nazadnje pred Henrikom bežati v Salerno, kjer je v izgnanstvu tudi umrl, je zmagovalec papež.

Spori so se nadaljevali tudi po Gregorjevi smrti. Ni bilo lahko rešiti vprašanja, kaj naj nadomesti dotedanjo versko-politično enotnost, ki je imela svoj vrh v "sakralnem kraljevanju". Ločitev Cerkve in države ni mogoča. Cerkev je bila že predolgo v fevdalnem sistemu.

Možen je bil kompromis, ko so začeli razlikovati duhovno službo od svetnega upravljanja posestev. Wormski konkordat 1122 je predvidel dvojno investituro. Podeljevanje svetnih dobrin je prepuščeno vladarju, duhovno službo z investituro podeli Cerkev.

Posledice reforme za Cerkev

- hitra krepitev papeževega primata,
- preko reformnih sinod papeži vplivajo na pokrajinske Cerkve,
- stalni legati skrbe za izvajanje reformnih odlokov,
- apelacija na Apostolski sedež omogoča papežu poseganje v notranje zadeve posameznih škofij,
- metropoliti morajo osebno v Rim po palij,
- potegnjena je ostra razmejitev med laike in klerike,
- kler postane neke vrste nadnacionalna ustanova,
- ubožni redovi, ki nastanejo v 13. stol. močno podpirajo papeža,
- univerzalna Cerkev da krščanskemu zahodu novo zavest skupnosti.